

แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี

The Development of Dual Vocational Education System Management Model under Uttaradit Vocational Education Office

สมนึก บัวแก้ว^{1,*} และกิตติ รัตนราช²
Somnug Buakaew^{1,*} and Kitti Rattanasri²

รับบทความ 20 ตุลาคม 2563 แก้ไข 21 ธันวาคม 2563

ตอบรับ 27 มกราคม 2564

Received 20 October 2020 Revised 21 December 2020

Accepted 27 January 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2561 จำนวน 191 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 26 คน หัวหน้างาน จำนวน 6 คน และครูผู้สอน จำนวน 159 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.95 ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.67-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำ ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา คือ ด้านการควบคุม ($\bar{X} = 3.75$) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 3.57$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจัดองค์การ ($\bar{X} = 3.26$) 2) แนวทางในการดำเนินการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม, กรุงเทพฯ 10600

M.Ed., Student of Education Program in Educational Administration, Siam Technology College, Bangkok 10600 Thailand

²คณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีสยาม กรุงเทพฯ, 10600

Faculty of Education, Graduate School of Management, Siam Technology College, Bangkok 10600 Thailand

* Corresponding author, e-mail: somnug.tor@gmail.com, kitti_iso@hotmail.com

คือ สถานศึกษาและสถานประกอบการ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ มีการมอบหมายหน้าที่การปฏิบัติงาน การนิเทศ ติดตาม การรายงานผลที่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และการนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้มีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา การบริหารจัดการอาชีวศึกษา การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

ABSTRACT

This study was aimed to study 1) management of Dual Vocational Education systems and 2) guidelines for management of Dual Vocational Education systems in Uttaradit Vocational Education Commission. Samples of 191 cases were administrators, supervisors and teachers from Dual Vocational Education systems in Uttaradit Vocational Education Commission of school year 2018. The researcher classified the samples into 26 administrators, 6 supervisors and 159 teachers. The research tool was questionnaire. Rating Scale about 5 degrees. Reliability levels all of this research 0.95 and index of item objective congruence (IOC) was 0.67-1.00. The data were analyzed by using frequency (F), percentage (%), mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.).

Study results the overall management of Dual Vocational Education systems is at the high level ($\bar{X}$ = 3.70). When considered individually, it was found that leading is the highest average ($\bar{X}$ = 4.05); control ($\bar{X}$ = 3.75); planning ($\bar{X}$ = 3.57) and organization management is the lowest average ($\bar{X}$ = 3.26) 2) Management development guidelines are the colleges and the work places should allocate sufficient budget; the colleges and the work places should delegate the duties of supervision, monitoring and reporting on a continuous basis, and the evaluation results are used as information for the further development of the effective management of Dual Vocational Education systems in Uttaradit Vocational Education Commission.

Keywords: Development guidelines, Management bilateral vocational education,
Bilateral vocational education

บทนำ

จากพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ให้ความหมาย "การอาชีวศึกษา" หมายถึง กระบวนการศึกษา เพื่อผลิตและพัฒนากำลังคนในด้านวิชาชีพ ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค และระดับเทคโนโลยี และ "ทวิภาคี" หมายถึง คู่สัญญา ระหว่างสถานประกอบการ และสถานศึกษา อาชีวศึกษาหรือสถาบัน ดังนั้น "การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี (Dual Vocational Training: DVT)" หมายถึง การจัดการศึกษาโดยความร่วมมือกันของสองฝ่าย ระหว่างสถานประกอบการ กับสถานศึกษา ร่วมกันจัดการศึกษา (สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี, 2541)

รัฐบาลมีนโยบายให้การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นนโยบายแห่งชาติ โดยให้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีใน

สถานศึกษาให้ครบทุกแห่ง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) เพื่อพัฒนาและผลิตกำลังคนสายอาชีพเพิ่มขึ้น จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษา สถานประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต้องร่วมมือกันพัฒนาการอาชีวศึกษาตามระบบทวิภาคี (ธานินทร์ ศรีชมภู, 2557, น. 16, (3)) ที่พบว่า การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบด้วยกระบวนการบริหาร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการนำ และด้านการควบคุม ซึ่งเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีประสบความสำเร็จ

อาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานี เป็นหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มี

การจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงจากการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี พบปัญหาสำคัญอยู่ 4 ประการ คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์การ 3) ด้านการนำและ 4) ด้านการควบคุมโดยผู้บริหารสถานศึกษาในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ขาดการประสานงาน และประชุมเพื่อปรึกษาหารือร่วมกัน จึงทำให้แนวทางการปฏิบัติไม่ชัดเจน รวมทั้งผู้รับผิดชอบในสถานศึกษา และสถานประกอบการขาดความพร้อมความรู้ความเข้าใจ และการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้การดำเนินการด้านการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ไม่ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ (วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์, 2560)

ดังนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษา

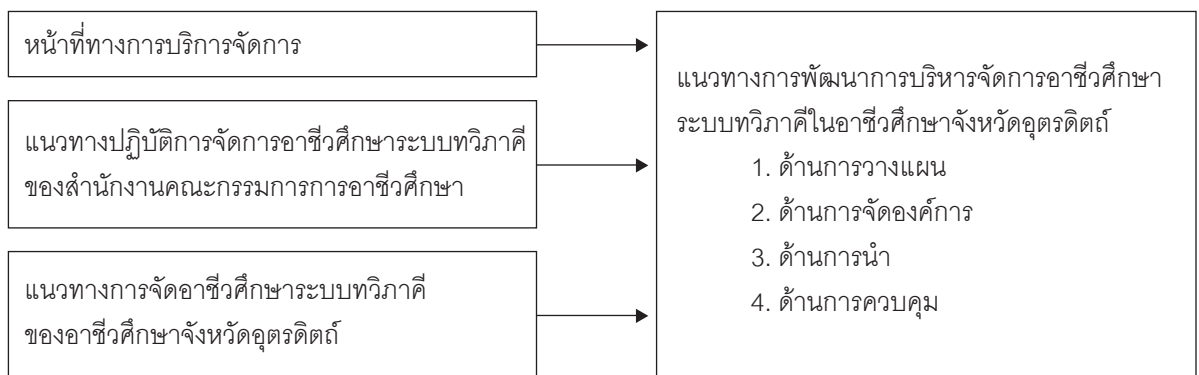
จังหวัดอุดรดิตถ์เพื่อนำผลจากการวิจัยมาเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาคุณภาพการอาชีวศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ผู้วิจัยได้กรอบแนวคิดและทฤษฎีของ Schermerhorn (2002, p. 555) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2557, น. 1-11) มาเป็นแนวคิดในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บจากแบบสอบถามคือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างาน และครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2561 จำนวนทั้งหมด 191 คน จำแนกเป็นผู้บริหารจำนวน 26 คน หัวหน้างานจำนวน 6 คน และครูผู้สอนจำนวน 159 คน จากทั้งหมด 6 สถานศึกษาจำนวน 380 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจีซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) และได้สุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 191 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคุณภาพ เก็บจากสัมภาษณ์ คือ ตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 4 คน ตัวแทนสถานประกอบการ จำนวน 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับระดับการดำเนินงานการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของผู้บริหาร หัวหน้างาน และครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ เป็นแบบมาตราส่วนและประมาณค่า จำนวน 40 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal/Unstructured Interview) กับตัวแทนผู้บริหารสถานศึกษา ตัวแทนสถานประกอบการ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 ท่าน เพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 แจกแบบสอบถามให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างาน และครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ที่กำหนดไว้

3.2 ตอบข้อซักถามบางประการที่ผู้ตอบแบบสอบถามอาจจะต้องการคำอธิบายเพิ่มเติม

3.3 เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ครบถ้วนแล้ว เพื่อนำไปจัดทำและเตรียมสำหรับการวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จัดระบบข้อมูลลงรหัสข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

4.2 ข้อมูลระดับในการดำเนินการในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานโดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของเบส (Best, 1981, p. 89) ดังนี้

4.21 – 5.00 หมายถึง การดำเนินงาน
อยู่ในระดับมากที่สุด

3.41 – 4.20 หมายถึง การดำเนินงาน
อยู่ในระดับมาก

2.61 – 3.40 หมายถึง การดำเนินงาน
อยู่ในระดับปานกลาง

1.81 – 2.60 หมายถึง การดำเนินงาน
อยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.80 หมายถึง การดำเนินงาน
อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.3 แบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal/Unstructured Interview) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบ

ทวิภาคี ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ และการจัดอันดับความถี่

(Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการจัดอันดับความถี่ (Ranking)

5. สถิติที่ใช้และการนำเสนอข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐาน โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย

สรุปผลการวิจัย

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ สรุปการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ระดับการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่มีต่อการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์

การดำเนินงานการบริหารจัดการ อาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	ระดับการดำเนินงาน			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านการวางแผน	3.57	0.25	มาก	3
2. ด้านการจัดองค์การ	3.26	0.19	ปานกลาง	4
3. ด้านการนำ	4.05	0.30	มาก	1
4. ด้านการควบคุม	3.75	0.33	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.70	0.26	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า การดำเนินงานการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของผู้บริหาร หัวหน้างานและครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนำ ($\bar{X} = 4.05$) รองลงมา คือ ด้านการควบคุม ($\bar{X} = 3.75$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการจัดองค์การ ($\bar{X} = 3.26$)

2. จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ของผู้บริหาร หัวหน้างานและครูผู้สอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ในการศึกษาเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน สรุปการวิจัยได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 การดำเนินการแยกตามรายด้าน

รายด้าน	ระดับการดำเนินงาน			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
ด้านการวางแผน				
1. มีการวางแผนการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีร่วมกัน	4.51	0.60	มากที่สุด	2
2. สถานศึกษาวางแผนงบประมาณอย่างเพียงพอ	4.54	0.50	มากที่สุด	1
3. สถานประกอบการวางแผนงบประมาณอย่างเพียงพอ	3.40	0.48	ปานกลาง	7
4. มีการประชาสัมพันธ์ด้านการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	3.24	0.70	ปานกลาง	8
5. มีการสำรวจข้อมูลความต้องการของสถานประกอบการ	1.75	0.61	น้อยที่สุด	9
6. สถานศึกษาและสถานประกอบการมีการประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษา ร่วมกัน	4.51	0.62	มากที่สุด	3
7. มีการจัดทำแผนการเรียนร่วมกัน	4.50	0.66	มากที่สุด	5
8. มีการจัดแผนการเรียนติดตาม นักเรียน นักศึกษา ร่วมกัน	4.50	0.55	มากที่สุด	4
9. ร่วมกันสร้างเกณฑ์ การวัดผลและประเมินผลการเรียน	4.20	0.27	มาก	6
รวมเฉลี่ย	3.57	0.25	มาก	
ด้านการจัดองค์การ				
1. มีคณะกรรมการดำเนินงานด้านอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคี	1.39	0.38	น้อยที่สุด	11
2. กำหนดกรอบบทบาทหน้าที่ร่วมกันอย่างชัดเจน	1.40	0.51	น้อยที่สุด	9
3. จัดบุคลากรให้มีความเหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบ	3.52	0.30	มาก	10
4. มีการมอบหมายผู้รับผิดชอบในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	3.90	0.44	มาก	2
5. มีการชี้แจงเป้าหมายการดำเนินงานให้กับทุกฝ่ายทราบ	3.53	0.19	มาก	6
6. มีการทำงานร่วมกันเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพ	3.59	0.35	มาก	7
7. มีการจัดทำแผนการเรียน ร่วมกันทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ	3.57	0.32	มาก	8
8. ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงาน	3.50	0.35	มาก	4
9. กำหนดกฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน	3.78	0.62	มาก	3
10. ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติตามกฎและระเบียบอย่างเคร่งครัด	4.43	0.68	มาก	1
11. มีการชี้แจงขอบข่ายภาระงาน แก่ผู้ปฏิบัติอย่างชัดเจน	3.40	0.48	มาก	5
รวมเฉลี่ย	3.26	0.19	ปานกลาง	
ด้านการนำ				
1. มีการใช้ข้อมูลที่เป็นจริงอย่างครบถ้วนในการดำเนินงาน	4.90	0.68	มากที่สุด	1
2. มีการสั่งการและติดตามการ ดำเนินงานตามสายการบังคับบัญชาเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน	4.86	0.66	มากที่สุด	3

รายด้าน	ระดับการดำเนินงาน			
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับ
3. มีการสร้างแรงจูงใจในดำเนินงานให้กับบุคลากร	4.46	0.52	มากที่สุด	4
4. มีการบริหารงานบุคคลที่เหมาะสมทำให้บุคลากร ที่มีศักยภาพในการดำเนินงาน	3.48	0.56	มาก	6
5. มีการประสานงานและการสื่อสารที่สะดวกรวดเร็ว	3.47	0.43	มาก	9
6. มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ ในการบริหารจัดการ	3.46	0.45	มาก	8
7. จัดประชุมชี้แจงให้กับบุคลากรเพื่อทราบ เป้าหมายการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	4.87	0.73	มากที่สุด	2
8. มีการสนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานปฏิบัติ ตามกฎระเบียบหรือข้อตกลงร่วมกัน	3.48	0.70	มาก	7
9. ส่งเสริม สนับสนุน การปฏิบัติงานแบบมุ่งเน้นผลงาน	3.49	0.75	มาก	5
10. มีการนำข้อเสนอแนะมาใช้ในการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด	3.45	0.46	มาก	10
รวมเฉลี่ย	4.05	0.30	มาก	
ด้านการควบคุม				
1. มีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานและ สร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับอย่างชัดเจน	2.51	0.59	ปานกลาง	10
2. กำหนดมาตรฐานการเป็นลายลักษณ์อักษรและแจ้ง ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับทราบอย่างชัดเจน	2.60	0.51	ปานกลาง	9
3. มีการติดตามและประเมินผลเป็นระบบ	4.56	0.55	มากที่สุด	3
4. มีการประเมินและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง	4.65	0.43	มากที่สุด	1
5. มีการนำผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนา การจัดการศึกษาในครั้งต่อไป	4.60	0.52	มากที่สุด	2
6. มีการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี	3.51	0.43	มาก	7
7. มีการควบคุมคุณภาพการจัดการเรียนการสอน	3.53	0.44	มาก	5
8. ผู้เรียนมีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และทัศนคติ ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน	3.52	0.51	มาก	6
9. มีการรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ อย่างมีประสิทธิภาพ	3.50	0.57	มาก	8
10. จัดให้มีระบบการติดตาม ตรวจสอบงาน ในด้านการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี	4.52	0.55	มากที่สุด	4
รวมเฉลี่ย	3.75	0.33	มาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า 1) การดำเนินงาน ด้านการวางแผน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาวางแผนงบประมาณสำหรับการเรียนการสอนภาคฤดูร้อน ($\bar{X} = 4.54$) รองลงมา คือ มีการวางแผนการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ระยะยาวร่วมกับสถานประกอบการ ($\bar{X} = 4.51$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการสำรวจข้อมูลความต้องการของสถานประกอบการในการร่วมมือจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 1.75$) 2) การดำเนินงานด้านการจัดองค์การ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.26$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องยอมรับและปฏิบัติตามคำสั่งกฎระเบียบของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 4.43$) รองลงมา คือ มีการมอบหมายงานให้แก่บุคลากร ที่รับผิดชอบงานด้านการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 3.90$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีคณะกรรมการดำเนินงานด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 1.39$) 3) การดำเนินงานด้านการนำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่เป็นจริงอย่างครบถ้วนในการดำเนินงานด้านการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 4.90$) รองลงมา คือ จัดประชุมชี้แจงให้กับบุคลากรเพื่อทราบ เป้าหมายการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ($\bar{X} = 4.87$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการนำข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด ที่ทีมงานเสนอไปประยุกต์ใช้ ($\bar{X} = 3.45$) 4) การดำเนินงาน ด้านการควบคุม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการประเมินและปรับปรุงการจัดอาชีวศึกษา ระบบทวิภาคีอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.65$) รองลงมา คือ มีการนำผลการติดตามและประเมินผลการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไปใช้พัฒนาการจัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.60$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานด้านการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เป็นลายลักษณ์อักษร และสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 2.51$)

3. สรุปผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์ในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในรายด้านทั้ง 4 ด้านผลปรากฏดังนี้ 1) ด้านการวางแผน มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุดคือ งบประมาณ คือสถานศึกษาควรจัดสรรงบประมาณให้มีความเพียงพอในการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในส่วนของเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่ใช้ในการฝึกของผู้เรียน และการดำเนินงานในด้านต่างๆ 2) ด้านการจัดองค์การ มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุดคือ ครูผู้สอนและบุคลากรควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนในการศึกษาดูงานหน่วยงานต่างๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการดำเนินงาน การใช้เทคโนโลยีต่างๆมาประกอบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการส่งเสริมให้ครูผู้สอนทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อใช้แก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการนำ มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุดคือผู้บริหารต้องใส่ใจอย่างมากในการทำติดตามการปฏิบัติงานของครูนิเทศ เพื่อจะได้ทราบอุปสรรคปัญหาต่างๆ ในการดำเนินงาน และทราบข้อมูลที่ได้รับจากการรายงานมาเป็นข้อมูลในการบริหารจัดการอาชีวศึกษาให้มีประสิทธิภาพ 4) ด้านการควบคุม มีผู้แสดงความคิดเห็นมากที่สุดคือผู้บริหารควรมีการกำกับ ติดตาม ผลการดำเนินงานของครูผู้สอน บุคลากร รวมถึงครูนิเทศ จากการรายงานผล เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการประเมินผล ปรับปรุงและพัฒนาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้เกิดความต่อเนื่องได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ในด้านต่างๆโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ มีความร่วมมือกันในการที่จะพัฒนาสถานศึกษาของตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการ

อาชีวศึกษา โดยมีการจัดทำนโยบายการบริหารงานในสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการประสานงานกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน หัวหน้างานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และสถานประกอบการ เพื่อการพัฒนาสถานศึกษา โดยคำนึงถึงเงื่อนไขที่จะส่งผลให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนงนุช เพ็ชรชนะ (2559) ที่ทำการศึกษเกี่ยวกับการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน ผลการศึกษพบว่า การบริหารจัดการประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาด้านคุณภาพ การจัดการเรียนการสอนด้านคุณภาพความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการและด้านคุณภาพการบริหารจัดการสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร ชูทอง (2561) ได้กล่าวว่า จัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐานประกอบด้วยปัจจัยสนับสนุน 4 ด้านคือด้านบุคลากร ด้านคุณลักษณะของผู้บริหารงานด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีด้านการคัดเลือกผู้บริหารงานวิชาการด้านครูฝึกและครูนิเทศผู้เรียนในสถานประกอบการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของธานินทร์ ศรีชมพู (2557) ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาด้านขอบข่ายงานการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี 8 ภารกิจกระบวนการประกอบด้วย การวางแผนการจัดองค์กรการนำหรือการสั่งการการลงมือปฏิบัติการควบคุมตรวจสอบและประเมินและการปรับปรุงและพัฒนา

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนสถานประกอบการ และผู้ทรงคุณวุฒิ มีแนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์ ในแต่ละด้าน ดังนี้ 2.1) ด้านการวางแผน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนในการจัดสรรงบประมาณที่จะนำมาใช้สำหรับการเรียนการสอนภาคทฤษฎี

ให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอ เหตุผลเพราะว่าในการเรียนทฤษฎีเป็นการปูพื้นฐาน เตรียมความพร้อมด้านความรู้ความเข้าใจ และทักษะในด้านต่างๆ ที่จำเป็นก่อนที่ผู้เรียนจะนำสิ่งต่างๆ ที่ได้เรียนในภาคทฤษฎีไปปฏิบัติงานจริงในการฝึกอาชีพกับสถานประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับพิศณุทองเลิศ (2555) กล่าวว่า การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีเป็นการประสานความร่วมมือของสถานศึกษาและสถานประกอบการ ในการจัดทำแผนการเรียน และแผนการฝึกอาชีพ ผู้เรียนส่วนหนึ่งใช้เวลาในสถานศึกษาเป็นการเรียนรู้ในภาคทฤษฎี และฝึกทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการ 2.2) ด้านการจัดองค์การ ผู้บริหารสถานศึกษาควรชี้แจงกฎระเบียบ จัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบการปฏิบัติงานในฝ่ายต่างๆ ให้ชัดเจน เหตุผลเพราะว่าผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษา และสถานประกอบการ จะได้รับทราบหน้าที่ และปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับจินตนา รวมชมรัตน์ (2558) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีที่เหมาะสมสำหรับวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาพบว่าประกอบด้วย 5 องค์ประกอบคือการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาระบบทวิภาคีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี 2.3) ด้านการนำ ผู้บริหารสถานศึกษา และสถานประกอบการควรมีข้อมูลและความ เป็นจริงอย่างครบถ้วนในทุกๆ ด้านของการดำเนินงาน เหตุผลเพราะว่า ข้อมูลที่ได้รับการรายงานจากผู้ปฏิบัติงานจะเป็นข้อมูลที่จะทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคต่างๆ ในการปฏิบัติงานทั้งในสถานศึกษา และสถานประกอบการซึ่งสามารถนำมาเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ และพัฒนาในการดำเนินงานด้านการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในครั้งต่อไปให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับอิสริยา ออสุวรรณ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า ด้านการจัดหลักสูตรต้องเป็นความร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ด้านการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลคือการจัดทำแผนการสอนร่วมกัน ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ด้านการจัดการฝึกอาชีพควรชี้แจงรายละเอียดต่างๆ ให้

กับนักเรียนและผู้ปกครองเข้าใจอย่างชัดเจน ด้านการนิเทศคือครูนิเทศเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการติดตามผู้เรียน และจัดประเมินผลการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับข้อกำหนดการนิเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) ระบุว่าคุณสมบัติของครูนิเทศคือมีคุณธรรมจริยธรรมในวิชาชีพ มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และระบุหน้าที่ของครูนิเทศว่าจะต้องประเมินผล และรายงานผลการนิเทศให้ฝ่ายบริหารทราบ และหากพบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน ให้ครูนิเทศรายงานให้ครูที่ปรึกษาทราบเพื่อร่วมกันช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจนบรรณวิชาชีพ

2.4) ด้านการควบคุม ผู้บริหารสถานศึกษาและสถานประกอบการ ควรมีการกำกับ ติดตาม และการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เหตุผลเพราะว่า ผู้ปฏิบัติจะได้มีการรายงานผลการดำเนินงานให้ทราบเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เมื่อเกิดปัญหา หรืออุปสรรคต่างๆ ก็สามารถร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยเร็วทันเวลา รวมถึงการเก็บเป็นฐานข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุง และประยุกต์ใช้ในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับพิมพร ศะวิจันทร์ (2544) กล่าวว่า นักเรียนนักศึกษาทวิภาคีเป็นบุคคลซึ่งจะต้องไปพบปะกับสถานประกอบ เพื่อสอบถาม พูดคุย ให้คำปรึกษา รับปัญหาแล้วแก้ไขทันทีซึ่งดำเนินการโดยครูนิเทศ หากเป็นเรื่องที่ยากต่อการตัดสินใจหรือจะต้องฟังความคิดเห็นร่วมกับคณะทำงานหรือผู้บริหารสถานศึกษา ก็จะต้องนำข้อปัญหาเหล่านั้นกลับมารายงานให้สถานศึกษาทราบตามลำดับขั้นตอนแล้วรีบดำเนินการอย่างทันท่วงที

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการวางแผน พบว่า สถานศึกษาขาดการสำรวจข้อมูลของความต้องการของสถานประกอบการในการร่วมมือจัดการอาชีวศึกษาทวิภาคี สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องสำรวจความต้องการและความพร้อมของสถานประกอบการก่อนการทำความร่วมมือ เพื่อให้เกิดความพร้อม และผลิตผู้เรียนที่จบออกมาแล้วตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน

1.2 ด้านการจัดองค์กร พบว่า สถานศึกษาและสถานประกอบการมีคณะกรรมการในการดำเนินงานด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีไม่เพียงพอ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการในฝ่ายต่างๆ เพื่อมอบหมายหน้าที่การปฏิบัติงานในการดำเนินงานด้านอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ได้รับทราบบทบาทหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ ตามความรู้ ความสามารถ และศักยภาพของแต่ละบุคคล

1.3 ด้านการนำ พบว่า มีการนำข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด ที่ทีมงานเสนอแนะไปประยุกต์ใช้ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา และสถานประกอบการ ควรนำข้อเสนอแนะแนวทางต่างๆ ที่ได้รับการเสนอจากผู้ปฏิบัติงานมาประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาให้การดำเนินงานดีขึ้น

1.4 ด้านการควบคุม พบว่า มีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานด้านการจัดอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นลายลักษณ์อักษรและสร้างความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องทุกระดับอย่างชัดเจน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ควรกำหนดนโยบายมาตรฐานการดำเนินงานด้านการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างชัดเจน และให้สถานศึกษาและสถานประกอบการ ถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับการแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรธานีในเชิงลึกเป็นรายด้าน

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการ และความพร้อมของสถานประกอบการ ในการร่วมมือในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีให้ประสบความสำเร็จตามนโยบายของรัฐบาล และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลกระทบที่เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี และมีการเผยแพร่ให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาทราบ

เอกสารอ้างอิง

- จินตนา รวมชมรัตน์. (2558). รูปแบบการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี).
- ธานินทร์ ศรีชมพู. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 16(3), น. 120-131.
- นงนุช เพ็ชรชนะ. (2559). การบริหารจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีลำพูน (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- พิมพ์พร ตะวันจันทร์. (2455). ความพึงพอใจของครูฝึกสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีระดับประกาศนียบัตร กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 8 (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- พิศณุ ทองเลิศ. (2555). นวัตกรรมการบริหารงานอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสถานศึกษาอาชีวศึกษา (วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร).
- วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์. (2560). การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี ในอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์. การประชุมวิชาการสำนักงานอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรดิตถ์ (น. 4-5). อุดรดิตถ์: สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดอุดรดิตถ์.
- สมพร ชูทอง. (2561). การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีสู่มาตรฐานวิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการอาชีพกาญจนภิเษกหนองจอก.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2557). แนวทางการปฏิบัติการจัดการอาชีวศึกษาระบบ ทวิภาคีตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานโครงการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. (2541). การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. สืบค้นเมื่อ 11 กรกฎาคม 2561, จาก <http://www.pimpom.nsdv.go.th/pr/dvt/d.html>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). รายงานการติดตามและประเมินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการสภาการศึกษา.
- อิสริยา ออสุวรรณ. (2557). แนวทางการบริหารการศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนระบบทวิภาคี ในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), pp. 607-610.
- Schermerhorn, J. R. (2002). *Management*. (7th ed.). New York: John Wiley & Sons.